

Sprawozdanie z realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Działania na rzecz dziecka i rodziny na terenie gminy Damnica realizowane są przy wzajemnej współpracy odpowiednich służb i instytucji publicznych tj. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, ośrodków zdrowia, placówek oświatowych, policji, Centrum Edukacji i Kultury, Biblioteki Publicznej w Damnicy, Zakładu Gospodarki Komunalnej, Urzędu Gminy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku i innych.

Od kilku lat w tutejszym GOPS zatrudniony jest na całym etacie asystent rodziny, którego zadania określa art.15 ust.1 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Oprócz współpracowania z wymienionymi wyżej instytucjami, w ramach pracy z rodziną, asystent opiniował na rzecz sądu rodzinnego, uczestniczył w rozprawach sądowych, posiedzeniach zespołów oceniających sytuację dziecka w PCPR, rodzinami zastępczymi w sprawie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Konsultował się z kuratorami zawodowymi i społecznymi, kancelariami komorniczymi prowadzącymi sprawy klientów, operatorami świadczącymi usługi abonamentowe (dostęp do internetu, telefonu i telewizji), ZUS, OHP i szkołami ponadgimnazjalnymi, PUP, ZDZ i innymi instytucjami szkoleniowymi, specjalistycznymi poradniami w zakresie ochrony zdrowia oraz Poradnią Zdrowia Psychicznego i Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Słupsku i innymi.

W 2016 r. pracownicy socjalni GOPS w Damnicy w ramach swojej pracy wytypowali 6 nowych rodzin z terenu gminy do objęcia szczególnym nadzorem w związku ze sprawowaniem obowiązków rodzicielskich. W całym roku 2016 asystent rodziny współpracował łącznie z 21 rodzinami, w których łącznie było 70 dzieci. Z 9 rodzinami współpraca została zakończona z powodu osiągnięcia celu określonego w planie pracy, zaprzestania przez rodzinę lub braku efektów (2 rodziny). Wśród klientów są rodziny, które wymagają długotrwałej współpracy.

Głównym problemem tych rodzin był brak pracy, wielodzietność, alkoholizm i bezradność w wychowywaniu dzieci. Rodziny te zostały objęte (za ich zgodą) działaniami asystenta rodziny. Nadrzędnym celem prowadzonych działań było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wzrost kompetencji społecznych rodziców niewydolnych wychowawczo, uczenie gospodarowania zasobami pieniężnymi rodziny, pomoc w wychowywaniu dzieci. Asystent aktywizował zawodowo, pomagał w tworzeniu dokumentów aplikacyjnych, edukował w zakresie wykorzystania internetu przy poszukiwaniu pracy czy wspomagał przy podejmowaniu szkoleń zawodowych. Do obowiązków asystenta należy również wspieranie rodziny przy załatwianiu spraw urzędowych (wypełnianiu dokumentacji, tworzeniu pism). Podczas pracy z rodzinami asystent kontaktował się z różnymi instytucjami i zakładami zajmującymi się sprawami klientów. Bardzo często, to dopiero z jego inicjatywy były diagnozowane dzieci w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, podejmowane leczenie specjalistyczne czy ustalane stopnie niepełnosprawności.

Trudności występujące w rodzinie obrazuje poniższa tabela.

Trudność występująca w rodzinie	Ilość
Wielodzietność	13
Samotne wychowywanie	6
Rodziny z dzieckiem do lat 10	15
Dzieci ze znacznymi trudnościami edukacyjnymi (w tym z kształceniem specjalnym)	25
Rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym lub wymagającym szczególnej opieki medycznej	10
Nadzór kuratora nad dziećmi	2
Nadzór kuratora nad rodziną	9
Osoby z orzeczoną niepełnosprawnością	20
Osoby bezrobotne w rodzinie w momencie podjęcia współpracy	29
Osoby, które znalazły pracę w trakcie współpracy	12

Należy podkreślić, że w wielu przypadkach występuje sprzężenie problemów w danej rodzinie. Dużym utrudnieniem przy współpracy stanowią niezdiagnozowane zaburzenie psychiczne bądź upośledzenie umysłowe rodziców i nadużywanie alkoholu. Są osoby, dla których trudnością jest np. samodzielny dojazd autobusem do Słupska czy załatwienie pozornie prostych spraw urzędowych. Często rodzice nie są w stanie wspomóc swoich dzieci w nauce już na poziomie klasy 2-3 szkoły podstawowej. W wielu przypadkach problematyka rodziny ma charakter pokoleniowy.

Asystent rodziny pracował z rodzinami niewydolnymi wychowawczo na podstawie planu pracy, prowadził wymaganą dokumentację, dokonywał okresowej oceny sytuacji rodzin, na wniosek Sądu Rejonowego w Słupsku sporządzał opinie o rodzinach i jej członkach; zatrudniony był w zadaniowym systemie pracy i odwiedzał rodziny w miarę potrzeb w różnych godzinach od poniedziałku do soboty.

Działania realizowane przez asystenta rodziny:

- pomoc w sporządzaniu pism urzędowych;
- kierowanie podopiecznych do lekarzy i specjalistów w celu poprawienia sytuacji zdrowotnej;
- pomoc w podnoszeniu umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, porządkowania mieszkania czy gospodarowania budżetem domowym;
- pomoc w rozwiązywaniu problemów międzyludzkich, edukacja do współżycia z sąsiadami;
- integracja rodziny wpływająca na polepszenie więzi rodzinnych;

- wyszukiwanie ofert pracy, kursów i szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji, podjęcie pracy i tym samym poprawę sytuacji bytowej rodziny.

W ramach swoich obowiązków asystent współpracował ściśle z pracownikami socjalnymi ośrodka, kontaktował się z pedagogami szkolnymi, pielęgniarkami środowiskowymi, kuratorami sądowymi i urzędem pracy.

Na terenie gminy Damnica brak jest **placówek wsparcia dziennego**, o których się mówi w ustawie o wspieraniu rodziny. W Łebieniu, Domaradzu i Świecichowie działają świetlice wiejskie prowadzone przez Centrum Edukacji i Kultury oraz w Damnicy biblioteka publiczna i sala komputerowa. W szkołach działają jedynie świetlice szkolne zapewniające opiekę dla dzieci dowożonych autobusami szkolnymi. W związku z tym praca z rodzinami odbywała się głównie w miejscu zamieszkania. Parokrotnie prowadzone były rozmowy w szkołach przy udziale pedagoga i innych nauczycieli. Gdy zachodziła taka konieczność asystent wspólnie z klientem uczestniczył przy załatwianiu spraw urzędowych. Z osobami, które nie mają stałego dostępu do komputera czy internetu, prowadzona była praca w sali komputerowej w Bibliotece Publicznej w Damnicy (zazwyczaj przy tworzeniu pism urzędowych lub aktywizacji zawodowej).

W 2016 r. w gminie Damnica nie było żadnej **rodziny wspierającej**, tj. pomagającej rodzinie przeżywającej trudności na podstawie umowy.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina jest zobowiązana do partycypowania w kosztach utrzymania dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej. Artykuł 191 wspomnianej ustawy określa procentową wysokość wydatków jakie zobowiązana jest ponieść gmina i wynoszą one odpowiednio:

1. 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
2. 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
3. 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.¹

Przepisy ustawy określają minimalną **miesięczną** wysokość świadczenia przysługującego sprawującemu pieczę na pokrycie kosztów utrzymania dziecka. Kwoty te kształtują się następująco:

- **660 zł** – w przypadku umieszczenia w rodzinie spokrewnionej,
- **1000 zł** – w przypadku umieszczenia w rodzinie zastępczej zawodowej bądź niezawodowej niespokrewnionej,
- **200 zł** – dodatkowo w przypadku dziecka z orzeczoną stopniem niepełnosprawności,²

Rodzina zastępcza zawodowa i niezawodowa może otrzymać pomoc na dodatkowe koszty związana z utrzymaniem dziecka, tj: organizację wypoczynku letniego poza miejscem zamieszkania, opłacenie kosztów związanych z przyjęciem dziecka lub zdarzeniem losowym, zwrot kosztów związanych z utrzymaniem lokalu mieszkalnego (remonty, czynsz, media, itp.). O jej zakresie decyduje starosta lub osoba przez niego

¹ Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny..., art. 191, ust. 9 i 10.

² Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny..., art 80, ust. 1 oraz art. 81, ust. 1.

wyznaczona, jednak część świadczeń jest obligatoryjna, jeżeli dotyczy ona rodziny z co najmniej 3 osobami umieszczonymi w pieczy zastępczej lub rodzinnego domu dziecka.³

Na podstawie przepisów ustawy starosta powiatowy określa wysokość średnich **miesięcznych** wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej.⁴ Ich wielkość określana jest w corocznych rozporządzeniach i w 2016 roku wynosiła **3178 zł i 3356 zł** (w zależności podmiotu prowadzącego).⁵

Dziecko w pieczy zastępczej pozostaje do czasu osiągnięcia pełnoletności. Jednak za zgodą rodziny lub prowadzącego placówkę może pozostać w dotychczasowym miejscu do czasu ukończenia nauki, jednak nie dłużej niż do 25 roku życia. Gmina partycypuje w przedstawionych kosztach utrzymania.⁶

Według informacji pracowników Pomorskiego Ośrodka Adopcyjnego w Gdańsku największą szansę na adopcję mają noworodki i małe dzieci do około 6 roku życia, dzieci starsze trafiają do rodzin zastępczych lub placówek opiekuńczo-wychowawczych typu dom dziecka.

Zauważyć należy, iż postępuje wzrost ponoszonych świadczeń – w roku 2014 roku było to 24.153 zł a w 2015 roku 48.304 zł. W związku z realizacją zapisu z art. 191 i 192 omawianej ustawy Gmina Damnica w 2016 roku poniosła koszty w łącznej kwocie **59 268,58 zł**.

Praca z rodzinami jest zbieżna z „Gminnym Programem Wspierania Rodziny na lata 2016-2020”, który zakłada:

1. Poprawa sytuacji bytowej i materialnej rodzin.
2. Rozwój działań profilaktycznych na rzecz dzieci i rodziny.
3. Poprawa bezpieczeństwa rodziny.
4. Rozwój potencjału dzieci i młodzieży oraz wzbogacenie oferty w zakresie organizacji czasu wolnego.
5. Wzmocnienie roli i funkcji rodziny.
6. Reintegracja rodziny.
7. Wspieranie kadr zajmujących się pomocą rodzinie.

Głównym źródłem finansowania realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej są środki własne Gminy Damnica. Dodatkowo w ramach konkursu MPiPS „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2016” pozyskano 21,300 zł.

Sporządził:
Paweł Wilkowski
Asystent rodziny w GOPS w Damnicy

ASYSTENT RODZINY

Paweł Wilkowski

KIEROWNIK
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Damnicy

mgr Beata Orlicka

³ Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny..., art. 83 i 84.

⁴ Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny..., art. 194.

⁵ Zarządzenie nr 17/2016 Starosty Słupskiego z dnia 14 marca 2016 roku w sprawie ustalenia średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w 2016 roku.

⁶ Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny..., art. 37, art. 82 art. 191 i art. 192.